

Avrupa Arkeolojik Mirasının Korunması Sözleşmesi (Değiştirilmiş Şekli) (COE, 1992)

European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage (Revised)

Valetta, 16 Ocak 1992

Bu Anlaşmayı imzalayan Avrupa Konseyi Üye Devletleri:

Avrupa Konseyi'nin amacının, kendilerinin ortak mirası olan ideal ve prensipleri korumak ve gerçekleştirmek maksadıyla üyeleri arasında daha sıkı bir birlik sağlamayı başarmak olduğu hususunu göz önünde tutarak;

19 Aralık 1954 tarihinde Paris'te imzalanan Avrupa Kültür Sözleşmesini ve özellikle 1. ve 5. Maddelerini dikkate alarak;

3 Ekim 1985'te Granada'da imzalanan Avrupa Mimari mirasının Korunması Sözleşmesini dikkate alarak;

23 Haziran 1985'te Delphi'de imzalanan Kültür Mallarına karşı İşlenen Suçlar Sözleşmesini göz önünde tutarak;

Parlemlenterler Meclisinin arkeoloji ile ilgili, özellikle 848 (1978), 921 (1981) ve 1072 (1988) sayılı Tavsiye kararlarını dikkate alarak;

Şehir ve kırsal bölge plânlamaları çerçevesinde arkeolojik mirasın vurgulanması ve korunmasına dair R(89)5 sayılı Tavsiyeyi göz önünde tutarak;

Arkeolojik mirasın insanlık tarihi bilgisi için gerekli olduğunu hatırd tutarak;

Eski tarihin delillerini sağlayan Avrupa arkeolojik mirasının, büyük planlama girişimleri, doğal tehlikeler, gizli veya bilimsel olmayan kazılar ve yetersiz kamu bilinci yüzünden ciddi bir tehdit altında olduğunu kabul ederek;

Halen mevcut olmayan yerlerde, uygun idari ve bilimsel denetim yöntemlerinin kurulmasının ve arkeolojik mirasın korunması gereksiniminin şehir ve kırsal bölge planlamasında ve kültürel gelişme politikalarında yankı bulmasının önemini belirterek;

Arkeolojik mirasın korunmasının, yalnız doğrudan ilgili Devletin değil tüm Avrupa ülkelerinin sorumluluğund olduğunu; amacın, bozulma riskinin azaltılması ve korumanın, uzman değişimi ve deneyimlerin kıyaslanması ile teşvik edilmesi olduğunu vurgulayarak;

Avrupa ülkelerinde planlama politikalarının gelişmesi sonucunda 6 Mayıs 1969'da Londra'da imzalanan Arkeolojik Mirasın Korunmasına ilişkin Avrupa Sözleşmesinde ortaya konan ilkelerin tamamlanması gereksinimini kaydederek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Arkeolojik mirasın tanımlanması

Madde 1

1. Bu Sözleşmenin (değiştirilmiş şekli) amacı Avrupa'nın kolektif hafızasının kaynağı ve tarihi ve bilimsel incelemeler için bir araç olarak arkeolojik mirası korumaktır.

2. Bu amaçla,:

i korunmaları ve incelenmeleri insanlık ve onun doğal çevre ile ilişkilerini izlemeye yardım eden;

ii kazılmaları veya bulunmaları ve diğer araştırma metotları ile insanlık ve onunla ilgili çevre hakkında başlıca kaynak oluşturan; ve

iii Tarafların yetki alanı içerisindeki alanlarda bulunan, geçmiş çağlardaki insanlığın bütün kalıntıları ve objeleri ile diğer izleri arkeolojik mirasımızın öğeleri olarak kabul edileceklerdir.

3. Arkeolojik miras içinde yapılar, inşaatlar, bina grupları, delişmiş siteler, taşınabilir objeler, başka cins abideler ile bunların karada veya denizdeki çevrimleridir.

Mirasın tespiti ve koruma önlemleri

Madde 2

Her bir Taraf , arkeolojik mirasın korunması için, söz konusu Devlet kendine uygun yasal bir sistem oluşturarak aşağıdaki hususları sağlayacaktır:

i Arkeolojik mirasın bir envanterinin çıkarılması ve koruma altına alınacak abideler ve alanların tespiti;

ii yerüstünde veya denizde görülebilir kalıntılar olmasa dahi maddi delillerin daha sonra nesiller tarafından incelenmesine imkan vermek üzere arkeolojik kapalı alanların yaratılması;

iii arkeolojik miras varlıklarının tesadüfen bulunması hallerinde bunların resmi makamlarına zorunlu olarak bildirilmesi ve inceleme sunulması

Madde 3

Arkeolojik mirası korumak ve arkeolojik araştırma çalışmalarının bilimsel önemini teminat almak için Taraflar aşağıda hususları taahhüt ederler:

i kazı ve diğer arkeolojik faaliyetler için yetki verme ve denetim yöntemlerini aşağıdaki hususları sağlayacak şekilde uygulamak;

a kaçak kazı yapılmasını ve arkeolojik miras unsurlarının çıkarılmasını;

b arkeolojik kazılar ve arazi araştırmalarının bilimsel bir tarzda ve

- mümkün olan her yerde yıkıcı olmayan yöntemler kullanarak yapılmasını;

- iyi bir şekilde korunması ve yönetimi olmadan arkeolojik mirasın çıkarılmaması ve açıkta bırakılmamasının sağlanması;

ii Kazıların ve tahripkar olması muhtemel tekniklerin sadece kalifiye ve özel olarak yetkili kılınmış kişiler tarafından kullanılmasının sağlanması;

iii Devletin iç hukukunun öngördüğü hallerde, metal dedektörlerin ve diğer herhangi bir arama cihazının veya arkeolojik araştırma yöntemlerinin kullanılmasının ön izne bağlanması.

Madde 4

Her bir Taraf, arkeolojik mirasın fiziksel korunması için önlemler uygulamayı ve bu arada koşulların gerektiği hallerde:

i arkeolojik bölgeler oluşturulması öngörülen alanların satın alınması veya yetkililer tarafından başka şekillerde korunmasını;

ii arkeolojik mirasında tercihen yerinde korunması ve bakımını;

iii ilk yerlerinden taşınmış olan arkeolojik kalıntılar için uygun depolama yerlerinin temini öngören hükümler getirmeyi taahhüt eder.

Arkeolojik mirasın tümcel korunması

Madde 5

Her bir Taraf,

i a arkeoloji ile ilgili yerlerin korunması ve güçlendirilmesi için politikalar hazırlanmasına;

b kalkınma projelerinin muhtelif safhalarına, arkeologların katılmasını sağlayarak arkeolojinin gereksinimleri ile kalkınma planlarının uyuşturulmasını ve bütünleştirilmesine çalışmayı;

ii a arkeoloji mirasına olumsuz etki yapmaları muhtemel kalkınma planlarının tadili,

b arkeolojik alanın uygun bir bilimsel incelemeye konu olması için yeteri kadar zaman ve kaynak tahsisi için arkeologlarla, şehir ve bölgesel planlamacıların sistemli bir şekilde danışmada bulunmalarını sağlamayı;

iii çevrenin üzerindeki etkilerin değerlendirilmesi ve bunun sonucunda alınacak kararlarda, arkeoloji alanlarının ve durumlarının tam bir şekilde dikkate alınmasını sağlamayı;

iv kalkınma çalışmaları sırasında arkeolojik mirasa ait elemanların bulunması halinde uygun olan hallerde bunların buldukları yerlerde korunmaları için hüküm getirmeyi;

v arkeolojik alanların halka açılışında, özellikle çok sayıda ziyaretçinin kabulü için kurulan yapısal düzenlemelerin, bu tür alanların ve çevresinin arkeolojik ve bilimsel niteliklerini olumsuz etkilememesini sağlamayı, taahhüt eder.

Arkeolojik araştırmaların ve korumanın finansmanı

Madde 6

Her bir Taraf,

i arkeolojik araştırmalar için, ulusal, bölgesel ve yerel yönetimlerden, her birinin yetkilerine göre mali destek sağlamayı,

ii arkeolojik kurtarma çalışmaları için maddi kaynakları artırmak üzere,

a uygun tedbirler alınması suretiyle büyük kamu veya özel kalkınma projelerinde, hangisi uygunsa, kamu veya özel sektör kaynaklarından, gerekli arkeolojik çalışmaların tüm giderlerinin karşılanması için gerekli tahsisatın sağlanması;

b hazırlık arkeoloji çalışmaları, arazi incelemeleri, bilimsel kayıtların özetlenmesi ve bulguların tam olarak yayınlanması ve kayda geçirilmesi için, bu gelişme projeleri bütçesinde çevre ve bölgesel planlama için gerekli etki etütlerinde olduğu gibi kaynak tahsisini sağlamayı taahhüt eder.

Bilimsel bilginin toplanması ve dağıtımı

Madde 7

Arkeolojik bulgular hakkında incelemeler yapılması ve bilginin dağıtımı amacıyla her bir Taraf, i kendi yetki hudutları içerisinde bulunan arkeolojik alanlar için araştırmalar, envanterler ve haritaları güncelleştirmeyi veya yeniden yapmayı;

ii arkeolojik operasyonlardan sonra, özel etütlerin kapsamlı bir şekilde yayınından önce, yayınlanabilecek nitelikteki bilimsel kayıtların kaleme alınması için bütün uygulanabilir önlemleri almayı taahhüt eder.

Madde 8

Her bir Taraf:

i arkeolojik miras elemanlarının bilimsel mesleki amaçlarla ulusal ve uluslararası mübadelesini, kolaylaştırmayı ancak aynı zamanda bu dolaşımın elemanların kültürel veya bilimsel değerlerine zarar vermemesini sağlamayı;

ii arkeolojik araştırmalar ve yürütülmekte olan kazılar hakkındaki bilgileri paylaşmayı ve uluslararası araştırma programlarının düzenlenmesini teşvik etmeye taahhüt eder.

Kamu bilincinin artırılması

Madde 9

Her bir Taraf:

i Geçmiş ve arkeolojik mirasa yönelik tehlikelerin dahi iyi anlaşılması için, kamu oyunda bu mirasın değeri hakkında bir bilincin uyandırılması ve geliştirilmesi amacıyla eğitimsel faaliyetler yürütmeyi;

ii Halkın arkeolojik mirasın önemli elemanlarına özellikle, arkeolojik alanlara girebilmelerini ve arkeolojik objelerden uygun seçmelerin halka sergilenmesini teşvik etmeyi taahhüt ederler.

Arkeolojik miras elemanlarının kaçak dolaşımının önlenmesi

Madde 10

Her bir Taraf,

i ilgili kamu makamlarının ve bilim kurumlarının tespit edilen herhangi bir kaçak kazı ile ilgili bilgileri birleştirerek paylaşımları için düzenlemeler yapmayı;

ii kaçak bir kazıdan veya resmi kazılardan yasal olmayan yollardan geldiklerinden şüphe edilen teklifler hakkında bu Sözleşmeye Taraf olan menşe Devletin ilgili makamlarına bilgi vermeyi ve gerekli detayları sağlamayı;

iii Devlet kontrolü altında bulunan müzelerin ve benzer kuruluşların, kontrol dışı kazılardan veya kaçak kazılardan veya resmi kazılardan yasa dışı yollarla elde edilmiş bulunan arkeolojik miras elemanlarını almamalarını sağlamak için gerekli tedbirleri almayı;

iv Taraflardan birinin ülkesinde bulunan ancak tedarik politikaları Devlet kontrolünde olmayan müzeler ve benzeri kuruluşlarla ilgili olarak:

a bu (değiştirilmiş) Sözleşmenin metnini kendilerine ulaştırmayı;

b yukarıdaki 3. Fıkırdaki prensiplere bu müze ve kuruluşların riayetlerinin sağlanması için hiç bir çabayı esirgememeyi;

v kontrol altında olmayan kazılardan, kaçak kazılardan veya yasa dışı yollardan resmi kazılardan elde edilen arkeolojik miras elemanlarının el değiştirmesini, eğitim, bilgi sağlama, dikkat ve işbirliği göstererek mümkün olduğu kadar kısıtlamayı taahhüt ederler.

Madde 11

Bu Sözleşmedeki hiç bir husus, arkeolojik miras elemanlarının kaçak dolaşımı ve yasal sahibine iadesi ile ilgili Taraflar arasındaki ikili veya çok taraflı antlaşmalara etki yapmayacaktır.

Karşılıklı teknik ve bilimsel yardım

Madde 12

Taraflar,

i Arkeolojik miras ile ilgili konularda deneyimleri bir araya getirmek ve uzman değişimleri yoluyla karşılıklı teknik ve bilimsel yardımlaşmayı sağlamayı;

ii ulusal yasalar veya onları bağlayan uluslararası anlaşmalar gereğince, arkeolojik mirasın korunmasında, ileri eğitimden sorumlu olanlar dahil, uzman değişimini teşvik etmeyi taahhüt ederler.

(Değiştirilmiş) Sözleşmenin Uygulanmasının Kontrolü

Madde 13

Bu (değiştirilmiş) Sözleşmenin amaçlarına yönelik olarak Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kurulacak bir uzmanlar komitesi (değiştirilmiş) Sözleşmenin uygulanmasını izleyecek ve özellikle:

i Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine, (değiştirilmiş) Sözleşmeye Taraf Devletlerin, arkeolojik mirası koruma politikalarındaki durum ve (değiştirilmiş) Sözleşmenin içerdiği ilkeler konusunda dönemsel raporlar verecek;

ii Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine, çok taraflı faaliyetler ve bu Sözleşmenin gözden geçirilmesi veya değiştirilmesi ve halkın, Sözleşmenin hedefleri hakkında bilgi edinmesi gibi konular dahil olmak üzere, Sözleşmenin hükümlerinin uygulanmasına yönelik her türlü tedbiri önermek;

iii Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine, Avrupa Konseyine üye olmayan Devletleri (değiştirilmiş) Sözleşmeye girmeye davet hususunda önerilerde bulunmak.

Son Hükümler

Madde 14

1. Bu (değiştirilmiş) Sözleşme Avrupa Konseyi üye Devletleri ile Avrupa Kültür Sözleşmesine taraf diğer Devletlerin imzasına açık olacaktır. Sözleşme, onay, kabul veya tasvibe tali olacak, onay kabul veya tasvip belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

2. 6 Mayıs 1969'da Londra'da imzalanmış bulunan Avrupa Arkeolojik Mirasının Korunması Sözleşmesine taraf olan bir Devlet, ya daha önceden ya da kendi onay, kabul veya tasvip belgesini tevdi edişi ile eş zamanlı olarak adı geçen Sözleşmeyi feshetmemiş ise belgelerini tevdi edemez.

3. Bu (değiştirilmiş) Sözleşme en az üçü Avrupa Konseyi üyesi olmak üzere dört ülkenin bu (değiştirilmiş) Sözleşme ile bağlı olmaya rıza gösterdiklerini ifade ettikleri tarihten itibaren altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

4. Yukarıda iki fıkranın uygulanmasında, bu (değiştirilmiş) Sözleşmenin yürürlüğe girmesi ile eş zamanlı olarak feshedilmemiş ise, Akit bir Devlet, onay, kabul veya tasvip belgelerini tevdi ederken, (değiştirilmiş) Sözleşme yürürlüğe girinceye kadar 6 Mayıs 1969 tarihli Sözleşmeyi uygulamaya devam edeceğini beyan edebilir.

5. Daha sonra bağlı olmaya rıza gösteren İmzacı bir Devlet için (değiştirilmiş) Sözleşme onay, kabul veya tasvip belgesinin tevdi tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 15

1. Bu (değiştirilmiş) Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra Bakanlar Komitesi, başka bir üye Devleti veya Avrupa Ekonomik Topluluğunu, Avrupa Konseyi Statüsünün 20.d Maddesinde ön görüldüğü üzere oy çokluğu ve Komite yer alan Akit Devletlerin oy birliği ile bu (değiştirilmiş) Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2. Katılan herhangi bir Devlet veya katılmış ise Avrupa Ekonomik Topluluğu için bu (değiştirilmiş) Sözleşme katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdiinden altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 16

1. Herhangi bir Devlet, imza, veya onay, kabul veya tasvip belgesinin tevdi sırasında bu (değiştirilmiş) Sözleşmenin hangi ülkesinde veya ülkelerine uygulanacağını belirleyebilir.

2. Herhangi bir Devlet, daha sonraki bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine hitap eden bir beyanla, bu (değiştirilmiş) Sözleşmenin uygulanma alanını bildirimde belirlenen diğer ülkelere genişletebilir. Söz konusu genişletilen ülke veya ülkelerle ilgili beyanın Genel Sekreter tarafından alınmasından altı ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bundan önceki iki fıkra uyarınca yapılan her türlü beyan, bu beyanda belirtilen bütün ülkelerle ilgili olarak Genel Sekretere hitaben yapılacak bir ihbar ile geri çekilebilir. Geri çekme, ihbarın Genel Sekretere yapıldığı tarihten sonra altı aylık sürenin bitimini. izleyen ayın ilk gününden itibaren geçerli olur.

Madde 17

1. Taraflardan biri, herhangi bir zamanda Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bir ihbar göndererek bu (değiştirilmiş) Sözleşmeyi feshedebilir.

2. Sözleşmenin feshi, ihbarın Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren altı ay sonra geçerli olur.

Madde 18

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyine üye Devletlerine, Avrupa Kùltür Sòzleşmesine taraf diğer Devletleri ve bu Sòzleşmeye katılan veya katılmaya davet edilen her Devlete veya Avrupa Ekonomik Topluluđuna;

- i Tùm imza,
- ii Tùm onay, kabul, tasvip ve katılma belgelerinin teslimi,
- iii bu (değiştirilmiş) Sòzleşmenin 14, 15 ve 16. Maddeleri uyarınca, bütùn yürürlüğe giriş tarihlerini,
- iv bu (değiştirilmiş) Sòzleşme ile ilgili olan diğer bütùn işlem, duyuru ve haberleşmeyi bildirecektir.

Usulüne göre yetkili kılınmış olan, aşağıda imzaları bulunan temsilciler bu Sòzleşmeyi imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivinde saklanacak her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, İngilizce ve Fransızca dillerinde 16 Ocak 1992 tarihinde Valetta' da imzalanmış olup onaylanmış kopyalar, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından her bir üye devlete, bu Sòzleşmenin hazırlanmasına iştirak eden üye olmayan devletlere ve bu Sòzleşmeyi onaylamak davet edilmiş olan herhangi bir devlete gönderilecektir.

Çeviri: Avrupa Konseyi Türkiye, Avrupa Antlaşmaları Serisi: 143

08.08.1989 tarih ve 23780 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak kabul edilmiştir.